

Representantforslag om barnets beste i utvisningssaker

Innspill til representantforslag 106 S (2021–2022) om alternative reaksjoner til utvisning og styrking av barnets beste¹ og representantforslag 101 S (2021–2022) om å stille alle saker i utlendingsforvaltningen som berører barn, i bero.²

NOAS støtter forslagene fremmet i representantforslagene.

Etter FNs barnekonvensjon art. 3 og Grunnloven § 104, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Det har vært en gjentatt utfordring de siste årene at Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) ikke har lagt tilstrekkelig vekt på hensynet til barnets beste. Både i behandlingen av sakene til lengeværende barn³ og sakene til enslige mindreårige med tidsbegrenset opphold kun til 18 år⁴, har Stortinget grepet inn og justert en praksis som hadde blitt strengere enn hva stortingsflertallet ønsket. En rapport om barnets beste i utvisningssaker lansert av NOAS og Redd Barna i mars 2020⁵, viser at forvaltningens vurderinger av barnets beste også har sviktet i utvisningssaker – og at Stortinget på nytt bør gripe inn.⁶

Solberg-regjeringen nedsatte et eksternt utvalg til å vurdere regelverk og praksis i utvisningssaker som berører barn. Utvalgets rapport ble avlevert justis- og beredskapsdepartementet i februar i år, og inneholder en rekke forslag til endringer i regelverk og praksis for bedre å ivareta barns rettigheter.⁷ Flere av utvalgets anbefalinger er i tråd med anbefalinger i NOAS' og Redd Barnas rapport.

Andre reaksjonsformer enn utvisning

Et relasjonsbrudd ved adskillelse fra en omsorgsperson kan være traumatiserende for barn.⁸ FNs barnekomité understreker at små barn er særlig sårbare for de negative konsekvensene av relasjonsbrudd, på grunn av barnas fysiske avhengighet av og følelsesmessige tilknytning til hovedomsorgspersoner.⁹ Barneombudets kartlegging av hvordan det oppleves for barn når en av foreldrene utvises, viser at barna er sterkt preget av savnet etter mor eller far.¹⁰

Flertallet i det regjeringsoppnevnte utvalget foreslår at utlendinger med barn i Norge som hovedregel ikke skal utvises ved brudd på utlendingsloven, og/eller at tilleggstid skal være hovedregelen i slike tilfeller. Vi viser til utvalgets rapport (s.176):

Flertallets konklusjon er at hensynet til barnets beste for ofte må vike for andre hensyn i saker, der bruddene på utlendingsloven er over en viss alvorsterskel, og at hensynet til barnet i slike saker ikke er sikret å tillegges en grunnleggende vekt, slik barnekonvensjonen krever. Flertallet mener at det som hovedregel ikke bør utvises i slike saker og at det bare ved ekstraordinære statlige behov er proporsjonalt å utvise i saker der barnets beste blir klart skadelidende, og da særlig små barn under 8 år, og det foreligger et etablert familieliv.

¹ [Representantforslag \(stortinget.no\)](https://www.stortinget.no)

² [Representantforslag \(stortinget.no\)](https://www.stortinget.no)

³ Jamfør utlendingsforskriften § 8-5; <https://www.noas.no/ny-forskrift-for-lengevaerendeasylbarn/>.

⁴ Jamfør utlendingsforskriften § 8-8; <https://www.noas.no/stortingets-vedtak-hindrer-ikke-bruddpa-flyktningkonvensjonen/>.

⁵ NOAS og Redd Barna, *Barnets beste i utvisningssaker*, 2020 (tilgjengelig fra: https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/03/NOAS_Barnets-beste_rapport_WEB.pdf).

⁶ NOAS og Redd Barna, *Barnets beste i utvisningssaker*, 2020 (tilgjengelig fra: https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/03/NOAS_Barnets-beste_rapport_WEB.pdf).

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/rapport-om-behandling-av-utvisningssaker-som-berorer-barn/id2900290/>

⁸ Heidi Witttrup Djup, *Norsk asylpolitikk setter omsorgsvikt i system*, innlegg i Bergens Tidende 2.11.19 (tilgjengelig fra: <https://www.bt.no/btmeninger/debatt/i/0nqKAE/norskasylpolitikk-setter-omsorgsvikt-i-system>).

⁹ FNs barnekomité, *Generell kommentar nr. 7 (2005)*, avsnitt 18 (GC-2005-7-CRC).

¹⁰ Barneombudet, *Barn med uviste foreldre* (tilgjengelig fra: http://barneombudet.no/wpcontent/uploads/2013/09/bo_barn_med_utviste_foreldre_es.pdf).

I tråd med flertallets konklusjon og i samsvar med anbefaling i NOAS' og Redd Barnas rapport, støtter vi forslaget om at hovedregel for brudd på utlendingsloven skal være andre reaksjoner enn utvisning når utlendingen har barn bosatt i Norge.

Hensynet til barnets beste

Sprikende rettspraksis og dårlige begrunnede vedtak, skaper behov for klare instruksjoner til UDI og UNE om hvordan hensynet til barnets beste skal vurderes.¹¹ Gode eksempler på instruerende bestemmelser er utlendingsforskriften § 8-5 om lengeværende barn og forskriftens § 8-8 om enslige mindreårige asylsøkere. NOAS har i rettshjelpsarbeidet erfart en merkbar bedring i vedtakenes kvalitet etter innføring av disse bestemmelsene. NOAS mener tilsvarende endringer i utlendingsforskriften § 14-1 om utvisning vil bidra til likebehandling og sikre forvaltningsvedtak i tråd med norsk lovverk og internasjonal rett.

§ 14.1 bør endres for å sikre at UDI og UNE gjør en grundig, helhetlig og individuell vurdering av barnets beste i hver enkelt sak, som synliggjøres i vedtak, slik Barnekonvensjonen krever. Det bør spesifiseres hvilke momenter UDI og UNE skal utrede og vektlegge i vurderingen, og at vedtak om utvisning skal være forsvarlig ut fra hensynet til barnets beste.

Opphold på humanitært grunnlag

Personer med barn i Norge som ikke utvises, bør få søke om oppholdstillatelse uten først å måtte forlate Norge og deretter søke oppholdstillatelse fra hjemlandet. Hensynet til barnets beste ivaretas da ved at barnet slipper å bli atskilt fra mor eller far. Dette kan best skje ved at det gis oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, jamfør utlendingsloven § 38, som vil være i tråd med nylig vedtak i UNEs stornemnd.¹²

Alternativt, og som det samlede regjeringsoppnevnte utvalget foreslår, kan det gis adgang til å søke om familieinnvandring fra Norge. Flertallet i utvalget foreslår i denne forbindelse at det bør gjøres unntak fra underholdskravet ved søknad om familieinnvandring. Sammen med adgang til å søke fra Norge, vil dette stabilisere familiesituasjonen til barn som bor i Norge. Fra utvalgets rapport (s.173):

I saker der det ikke fattes vedtak om å utvise av hensyn til barnets beste, vil dette typisk være i tilfeller der barnets omsorgssituasjon ikke vil bli tilstrekkelig ivaretatt dersom den ene forelderen utvises. Dette kan knytte seg til at barnet selv har store omsorgsbehov som krever to foreldres tilstedeværelse som ikke på forsvarlig måte kan avhjelpest ved hjelp fra det offentlige, eller det kan knytte seg til forhold hos den gjenværende forelderen. Utvalget finner at det i disse situasjonene ikke vil være hensiktsmessig av hensyn til barnet å henvise forelderen til å søke fra hjemlandet. Barnet vil da måtte være i en omsorgssituasjon som ikke er tilfredsstillende så lenge søknaden er til behandling.

Berostillelse

Utvisningssaker som berører barn bør berostilles i påvente av nødvendige regelverksendringer som sikrer barns rettigheter. Dersom sakene ikke stilles i bero, risikerer vi at barn unødvendig påføres traumer ved atskillelse fra mor eller far. Etter en eventuell berostillelse er det viktig med rask saksbehandling, for å unngå ytterligere belastning for familiene med usikkerhet og venting.

NOAS, 28.04.2022

Kontakt i NOAS: Mona Reigstad Dabour, politisk seniorrådgiver (mrd@noas.org / 480 22 166)

¹¹ NOAS og Redd Barna, *Barnets beste i utvisningssaker*, 2020 (tilgjengelig fra: https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/03/NOAS_Barnets-beste_rapport_WEB.pdf).

¹² Stornemnd desember 2021: Oppholdstillatelse etter §38 der barn har fått selvstendig beskyttelse - Utlendingsnemnda (UNE)